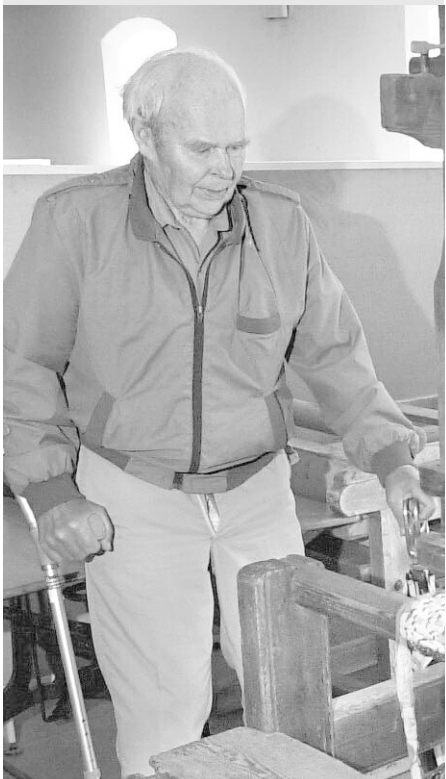

Nr. 1/2003 - 22. ÅRGANG

Historielagsnytt

Minneord

Skoger historielag mistet en ildsjel utenom det vanlige da Jørgen Arnfeldt Borge døde brått søndag 19. januar. Jørgen har vært medlem siden laget ble stiftet i 1975. Han var i mange år med i gotisk gruppe, som har drevet med registrering og oversetting av gamle dokumenter.

Han var også med i komiteen for bygdesamlingene og etter at Jørgen ble pensjonist har han vært den drivende kraften bak samlingene og gjort en kjempejobb.

Han var den som hadde meste kunnskap om maskiner, redskap og andre ting som befinner seg i samlingene. Jørgen var omviser når det var skoleklasser eller andre på besøk.

Han har vært medlem av filmkomitè og videokomitè.

Jørgen var en rolig og behagelig kar å samarbeide med og ble som en av de første utnevnt til æresmedlem i historielaget.

Det har blitt et tomrom etter Jørgen som det blir vanskelig å fylle.

*For Skoger Historielag
Øyvind Pedersen*

Stabburet

Der nord i grenda kan du et stabbur finne.
Det taler til meg med mange minner.
Det er så gammelt.
Det er så grått.
Hvem vet hvor lenge det har stått.

På stabbustrappa ligger store steiner.
Der kan du sitte med gode venner.
På stabburet var det stor trafikk.
Her mange kom og mange gikk.

Her hang det spekemat i lange rekker.
Og mel og gryn i kar og sekker.
Her sto tønner med saltet kjøtt,
Og her sto flatbrødstablen fint og støtt.

På loftet stod det ei utstyrkiste.
Hvor har den blitt av?
Ja den som visste.
Og her lå brudestas og broderi,
Rent som et klenodie fra gammel tid.

Kjærlighetsbrev fra friertida,
Var godt innelåst på den høyre sida.
I midten sto erindringsskrinet
Med ringer, nåler og perler fine.

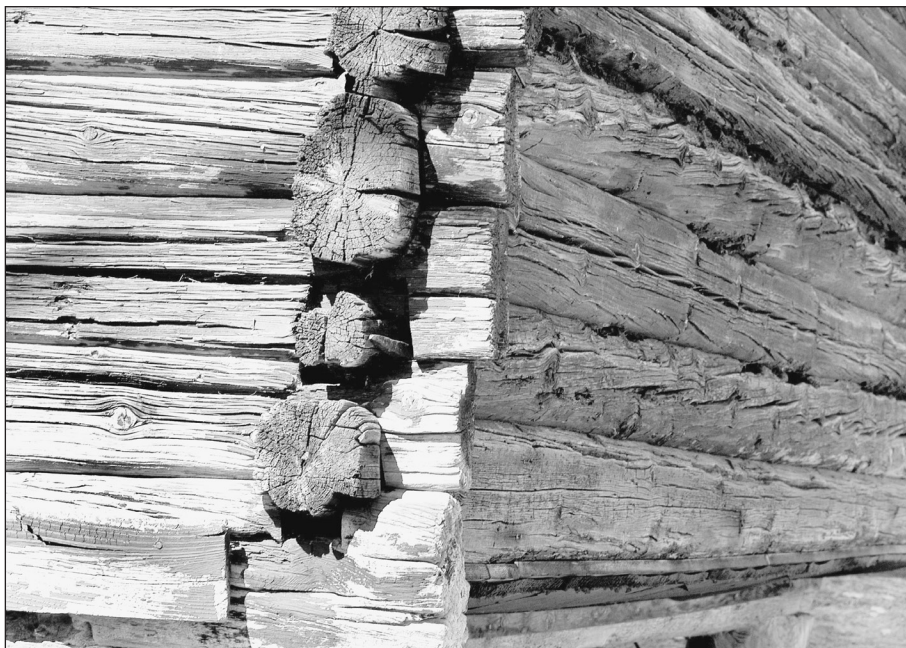
Her oppe lå det et større lager
Med klær og sko fra gamle dager.
Blant håndsydde klær minnes jeg et korsett,
Nei maken hadde jeg aldri sett.

Her var også klær av det fine slaget.
Som kunne brukes på kalde dager.
Her hang saueskinnspluser og fine sko,
Pledd og fotposer som var varm og god.

Stabburet står der så rank i blåst og kulde
I alle år har det gjort nytte til fulle.
Et solid byggverks så støtt det står
Med gode minner fra barneår.

Det våker over veier og den gamle grind
Og over alt som ferdes
Som går ut og inn.
Det står der ensomt og tier
Men jeg syntes jeg hører en stemme som sier:
Beware meg vel i komende tider.

Goro Halden

..i den blir somren til..

00

*Jeg vælger mig April!
I den det gamle faller,
I den det ny får fæste;
det volder litt rabalder,-
dog fred er ej det beste,
men at man noget vil*

*Jeg vælger mig April,
fordi den stormer, fejer,
fordi den smiler, smelter,
fordi den ævner ejer,
fordi den kræfter vælter...
i den blir somren til!*

Bjørnstjerne Bjørnson

«...i den blir somren til» ...ja, i dag, på 14 april, sommerdagen, slo sommeren til, og meteorologene har lovet oss et stabilt, godt forsommer-vær på inntil 20 grader.

Hva mer kan en ønske seg? Nå blir kunsten «å være tilstede i sitt eget liv» hver eneste dag.

Jeg vet at veldig mange av dere venter akkurat på dette bladet. Historielagsnytt har i sin nye, vakre utforming, blitt en innholdsrik og vakker vandring i vår felles historie.

Da kan jeg jo samtidig nevne for dere alle at redaksjonskomiteen er veldig takknemlig dersom flere kunne tenke seg sende inn, dele med oss andre, et stort eller lite bidrag fra sin historie. Jeg synes ikke det er lenge siden jeg skrev min lille forrige «epistel», og her er jeg igjen!

I det nye året var det årsmøte som ble det første møtet i historielaget, 9. mars på Sanitetshuset, Konnerud. Oppmøtet kunne vært bedre, men det ble en hyggelig kveld, som alltid. Styrets sammensetning for dette året, ser dere i årsmøteomtalen inne i bladet.

Så er det Rønnehue-dagen, som har blitt en flott tradisjon, som står for dagen.

Søndag 25 mai, er det bare å ta på seg tur-tøyet, og legge i vei innover. Her skal dere få oppleve skuespillet; «Omgangskole på Vestskauen i 1880-90 årene», skrevet av Goro Halden.

Dette er et skuespill som tidligere er oppført, men som også tåler en ny runde! Noen små spennende «justeringer» er blitt foretatt! Så selger vi selvfølgelig søndagens beste kaffe og vafler!!

Som dere så i forrige nummer av bladet, trenger Skjeldrumsaga en restaurering. Historielaget har ennå ikke fullt ut bestemt om de kan være i stand til å overta det fulle og hele ansvaret for

denne historiske saga, men i første omgang har Øyvind Pedersen fått med seg en duganes dugnadsgjeng, som vil skifte taket på saga. Skulle du som leser dette få lyst til å delta på denne jobben, så er det bare å kontakte Øyvind!

Museet på Mellomborge står der og venter på nysgjerrige besøkende! Vi har gått til innkjøp av TV og DVD som nå står i museet. Erling Pedersen har hatt ansvaret med å lage filmen «Gammelt redskap i bruk», som nå vil bli vist på museet.

Vi har også fått arkivskap som er installert på Borge, slik at vi nå etter hvert får arkivert våre ting på et samlet sted

Foreløpig har ikke styret bestemt seg for å arrangere høsttur, men skulle det bli aktuelt, så setter vi inn en annonse i Drammen Tidende, ca i begynnelsen av september mnd.

Høstmøtet, dato og sted er heller ikke planlagt så langt, så styret vil forsøke nå dere gjennom annonse ca. i begynnelsen av november.

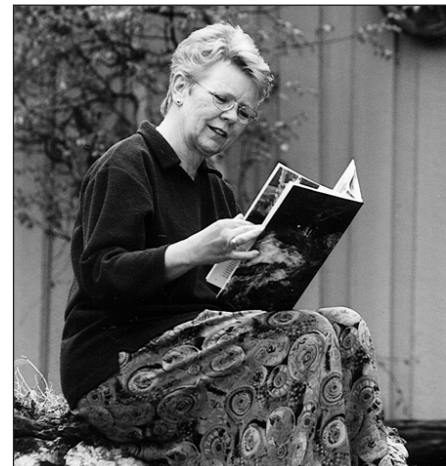
Så må jeg igjen få minne om at boka vår, «Vandring langs et vassdrag» fremdeles er mulig å få kjøpt. Den er fremdeles vakker og innholdsrik!

Samtidig vil jeg minne dere om at ca 1400 bilder fra gamle Skoger kommune er å finne på data, og her er det mulig, for en billig penge, å få scannet ut bilder som er av interesse.

Ring Oscar på tlf.32 884086.

Styret ønsker dere alle en deilig vår og sommer!

*Vennlig hilsen
Toril Naper Hauge
leder*

UTGIVER

Skoger Historielag

22. årgang

Nr. 1 - mai 2003

Bladet kommer ut to ganger i året – vår og høst, og sendes alle medlemmer av Skoger Historielag.

Historielagsnytt tar i mot stoff og bilder fra Skoger og Konnerud.

STYRET

Formann: Toril Naper Hauge

Nestformann: Reidar Halden

Kasserer: Randi Raaen

Sekretær: Anne Kari Ektvedt

Styremedlem: Ingar Samuelsen

Styremedlem: Øyvind Pedersen

Varamedlem: Karin Johansen

Varamedlem: Inger Johnsrud

REDAKSJONSKOMITEEN

Øyvind Pedersen, Goro Halden, Reidar Halden og Per Runar Thoresen.

ARRANGEMENTSKOMITEEN

Anni Isaksen, Per Isaksen, Bjørg Halden, Ragnar Ekeberg og Øyvind Pedersen.

Redaktør for dette nummeret har vært Ole Kr. Mortensen.

OPPLAG: 500 eks.

LAY OUT/TRYKK:

Stiftelsen Medieforum.

FORSIDEBILDET

Lege Arild Ryen med pasient Karin Linders. Adrine gift med Rasmus, Aase Johannessen og Finn Hansen. Disse personene vil du møte under teaterstykket om gruveauksjonen 15. juni og 7. september ved gruvene i Baklia. (Foto: Reidar Halden)

Bollene til Svenssen, det var boller det...

Om vi skruer kalenderen 50-60 år tilbake husker vi et betydelig antall forretninger av ulike slag både i Skoger og på Konnerud. Bl.a. var det flere bakerier både på øvre og nedre Konnerud. Det største var nok Svenssens Bakeri som lå i bakbygget til Konnerud Land sentralt i Postsvingen. Bygningen ligger der fortsatt, men er modernisert til leilighetsbruk.

AV PER RUNAR THORESEN

Det var en pirrende opplevelse å være med mor til «sentrum» når neseborene begynte å bevre etter hvert som vi nærmet oss lukten fra Svenssens Bakeri. Hvordan var dagsformen og pengepungen til mor? Kom vi innom bakeriet i dag mon tro?

Selv likte jeg best hveteboller til 10 øre pr. stk., men den spennende opplevelsen var å se på horden av veps som svirret rundt over wienerbrødplatene. Hvordan var det mulig og bevege seg hele dagen i dette hvepsebolet uten å bli stukket? Av og til ble det kanskje et stikk?

Arne Svenssen drev bakeriet fra like etter krigen og frem til midt på 60-tallet. Han gikk i bakerilære i Oslo og jobbet senere hos Solstad Nielsen i Drammen før han startet opp for seg selv i disse lokalene bak Konnerud Land hvor det hadde vært drevet bakeri tidligere.

Hvetebaka

Den gang var baking håndverk fra start til mål. Det var tungt arbeid som krevde både mannekraft og muskler og kanskje derfor vi har hørt om så få kvinnelige bakere.

Det ble bakt boller og wienerbrød, men først og fremst brød. Hovedsakelig var det vel finbrød og loff, men kneippbrødet var vel også kommet i siget. Han hadde også noen få kunder som skulle ha «spesialbrød». En av disse var redaktørens bestefar Kristian Mortensen som fikk en spesiell fin stek på brødet. Svenssens spesialitet

Det krevde styrke å håndtere opptil ti brød på de lange fjølene som ble brukt mens brødbaksten sto til gjæring oppunder taket – og under steikeprosessen ellers. (Tegning: Oscar Hauge)

var hvetekaken. Den var vel anerkjent på hele Konnerud og hos noen i Drammen også. På begynnelsen av femtitallet kostet den 53 øre.

Å bake brød var mange timers produksjon. Brøddeigen skulle lages til og knaes ferdig til surdeig. Så ble brødene formet og og et titall brød ble lagt på lange trefjøl som ble plassert høyt oppe på stativer like under taket. Det gikk mye muskelkraft til å løfte disse på plass. Her var det flere timers godgjøring over natten. Det antas at produksjonen lå på ca 200 brød i døgnet.

Bakerne er morgenfugler og ved 4 tiden var det opp for å fyre opp bakeriovn. Vedskjulet var fylt med honved som mang en guttunge hadde ekstrajobb med å kappe opp og klyve.

Når ovnen var tilstrekkelig varm, var det å rake ut glørne før brødene ble plassert inn.

Selve steking gikk visstnok ganske raskt. Etter noen år gikk man over til oljefyring som var betydelig enklere.

Service og levering på dør var tradisjonell distribusjon den gang. Mange var innom bakeriet og handlet kanskje for en ekstra kos til helgen., men de faste kundene fikk i hovedsak levert på dør. Julekaker til ulike foreninger var også en stor del av kundemassen. Vi gikk jo på skolen annenhver dag den gang og mang en Konnerud-

gutt hadde visergutt-jobb hos Svenssen. Vi har snakket med noen av dem. Roar Blomholdt, Arne og Egil Kristensen.

Levert pr sykkel

Transportmidlet var en varesykkel med brødkasse både foran og bak. Gear var det ikke, så det ble mange tunge tråkk og skyving de tyngste bakkene. Da Egil var ferdig med skolen ble det heldagsjobb og en gammel varemotorsykkel på 3 hjul. Dette var jo storveis og det var nok mange som misunte han den jobben + 47,50 kr i uka i lønn.

På varesykkelen kunne det være 20-talls brød både foran og bak og sykkel ble vel kanskje noe topptung rent balansemessig. Ikke var det mye asfalt på veiene heller, så vi kan vel såpass lenge etterpå fortelle at det hendte jo at det ble velt med skrubbsår og brød i bakken.

Den unge transportøren ble nok da bragt inn i en meget vanskelig «krisesituasjon» hvor det skulle taes raske beslutninger (en god livets skole). Var brødene så mye skadet at det kun var en tung vei tilbake til bakeriet og meddele sine klossete sykkelferdigheter eller kunne de børstes sånn noenlunde rene og levere raskt

delvis tildekket med papir og håpe det beste.

Sistnevnte løsning ble nok valg så langt det var forsvarlig og vel så det.

Om noen på Konnerud skulle ha spist brød med bakkekontakt, har de neppe tatt stor skade av det.

Konnerud Land, Gramsborg Land, Seeberg, Bjørn Skjelsbæk fikk leveranser av brød fra Svenssen. For de største butikkene var dette suppleringsleveranser mens hovedleveransen nok kom fra baker Gabrielsen og andre større bakerier i byen. Videre var det faste ruter til private på store deler av sentrale Konnerud til bl.a. Øvre Høgda, Thorrudbråthen, Blenteborg m.v.

Her måtte man også sørge for å få betalt for leveransene og visergutten var utstyrt med «risting» for å holde pengestrømmen på plass. Det var nok derfor viktig og ha «ærlige» visergutter for det var sikkert ikke så lett og få «ristingen» til å stemme med varebeholdningen bestandig.

Å være baker i eget firma var ingen 9 til 4 jobb og Svenssen hadde knapt nok ferie så lenge han holdt det gående.

Svenssen var sanger og medlem av Konnerud Mannskor som det het den gang. Det årlige sangerstevnet må ha vært et av hans høydepunkter for da bevilget han seg fri fra bakingen.

De mest betrodde medarbeiderne (viserguttene) ble lært opp til å sette surdeig på søndag kveld slik at prosessen var i gang da Svenssen var tilbake og kunne selv ta ansvaret for steking natt til mandag.

Bakeriet var et sosialt samlingspunkt

Roar B. bodde ikke langt unna og vanket i bakeriet fra 7-8 års alderen og opparbeidet seg ansienitet ved gratis jobbing.

Det kunne være vedklyving, rensking og smøring av platene etter/ før de gikk inn i ov-

Arne Svenssen var en jovial og likendes kar som ikke bare var engasjert i jobben sin – men også aktiv sanger og jeger.

nene, pensle melis på wienerbrødene samt annet forefallende arbeide.

På langdagen var det sosialt med «betjeningen». Det kunne vanke fersk loff med meierismør, og enkelte ganger pølser.

Sosialt vedskjul

Bakeriet fikk besøk av sine faste «originaler». En striesekk med mel eller lignende var fast sitteplass for disse. Svenssen var en svært trivelig kar med stor fortellerevne og mange ble sittende i timer for å konversere med baker Svenssen.

Vedskjulet bak bakeriet var fast tilholdssted for noen av den tids «glade ølgutter» på Konnerud. Kjernen bestod av Karsten Langeland og August Gundersen som kjøpte øl i butikken (Konnerud land-handleri) som hadde fasade ut mot hovedgaten.

Dette var kjente karer for alle på Konnerud den gang og det var ingen hemmelighet at de likte en flaske øl og det som sterkere var. Det var humørfylte karer som aldri lagde noe bråk og mang en guttunge har lyttet med øra på stilker når Karsten, August og andre pratet seg imellom og med guttungene.

En som studerte Karstens drikkeadferd kunne fortelle at han på en langpils brukte 3 slurker.

Slurkene var inderlige og dype og det kunne gå lang tid mellom hver slurk slik at de virkelig fikk godgjort seg i den store kroppen.

Disse var kjent av alle og til lite sjenanse for bakeriet. Baker Svenssen var også svært snill og ville nok ha hatt problemer med å jage dem bort.

Hvem var Arne Svenssen?

Dessverre har vi ikke sporet opp noen bilder i full uniform, men vi ser ham for oss i hvit tettsttende lue (Egypterlue-stil), kortarmet hvit trøye, hvit bukse og bakerforkle.

Den gamle T-Forden til baker Svendsen utstyrt som en transportbil, men den ble lite brukt til brødkjøring selv om den minnet mye om det.

Relativt kraftige hårete armer var hans viktigste redskap når brøddeigene skulle eltes.

Pipa var også en fast ingrediens i kjeften når han tok seg en blås. Under bakerluen var det bakoversveis med et hår som var mørkt og fyldig til hans død.

Vi nevnte innledningsvis hans bakgrunn som baker etc. Han var sosial og hadde en veldig evne til å fortelle levende og interessante historier. Han husket også veldig godt. I en periode hadde han en gammel T-ford med varekasse men den ble lite brukt i forbindelse med bakeriet.

«Å ikke rette baker for smed» er et kjent ordspåk. Arne Svenssen var baker og nesten smed.

Han var ganske fingernem og hjemme hadde han eget verksted hvor han reparerte og til dels bygde sykler som ble brukt i forbindelse med baker-transporten. Han var også en ivrig harejeger med egen harehund og det var en stor opplevelse å være med ham på jakt iflg Kristian Langerød. Ingen kan huske at han fikk så mye hare, men det var kanskje ikke det viktigste. Historiene og fortellerevnen var det som ble verdsatt mest.

Etter hvert som teknologien også inntok denne bransjen, er det vel å anta at fortjenesten ikke stod i forhold til innsatsen uten betydelige investeringer.

Etter at bakervirksomheten ble nedlagt startet han – etter en mellomperiode som montør-sammen med sin Ingrid «godtebutikk» på Bernås.

Foruten de som er nevnt i artikkelen takker vi Arne og Solveig Kristoffersen for bidrag.

Brødkjøring til kunder var en del av omsetningsvirksomheten til baker'n. Tråsykkel med kurver og opptil en femti brød var ikke uvanlig. Dette bildet viser Roar Blomholt – en av mange Konnerudgutter som var brødgutter hos Svenssen.

Skuespill om gruveauksjonen

For første gang skal Konnerudverkets historie fremføres som skuespill og naturligvis er det Goro Halden som står bak. Hun har forfattet et syngespill som handler om de første 40 år av verkets historie og med hovedvekt på auksjonen i 1777 da Konnerudverkets mange eiendommer og eiendeler ble solgt på auksjon. Det er et utvidet Konnerud Sangkor som skal fremføre spillet og det skjer ved gruvene i Baklia søndag 15. juni og søndag 7. september. Etter at skuespillet er ferdig, vil det 15. juni bli en ordentlig auksjon. Der skal det selges en rekke flotte gjenstander til inntekt for Stiftelsen Konnerudverket.

AV ODDBJØRN LERVIK

Konnerudverket har en fremtredende plass i Konneruds historie. Allerede på 1600-tallet ble det drevet med skjerping og en beskleden gruve-drift i åsene på Konnerud. Det var mest bøndene som drev med dette, de smeltet malmen på primitive ovner. Omkring 1730 kom man i gang med organisert gruve-drift. Brødrene Cicignon bygslet grunn og fikk tillatelse til å sette i gang. Det Jarlsbergske Sølvhaltige Blye og Kobberverk ble etablert. Dette var et participantskap eller andelslag og den mektige Jarlsberg-grev en hadde en mindre part i selskapet. Fem år senere overtok greve Wedel Jarlsberg hele verket.

Konnerudverket var i drift i perioder gjennom 182 år. Det ga arbeid til hundrevis av mennesker, men var aldri særlig lønnsomt. Greven satset stort på gruve-driften. Han fikk tak i tyske bergarbeidere som ankom Konnerud med sine familier. Til sammen var de 80 personer. Gruve-driften krevde mye folk og satte sterkt preg på Konnerud. På det meste hadde Konnerudverket 350 ansatte. Verket var et eget samfunn med egen skole, eget fengsel, eget politi, gravplass og kirke. Verket hadde også en form for sosialstøtte eller trygdeordning som het knappskattkista. Arbeiderne betalt avgift til knappskattkista. Også bøter gikk inn i denne kassen, og den gang ble man bøtelagt for så mangt. Arbeiderne fikk bot hvis de ikke gikk i kirken på søndag eller hvis de bannet. Til gjengjeld fikk de en viss pengestøtte fra knappskattkista hvis de ble syke.

Grevetiden er et begrep på Konnerud, og med god grunn. Greven hadde all makt. Han ansatte gruvearbeidere, lasskjørere, skytebaser, smedekeder, prester, lærere og leger. Han eide småbruk og husmannsplasser som arbeiderne fikk leie. Greven sørget for å bygge pukkverk, smelteovner, spikerfabrikk, møller og mye annet som ble drevet med vannkraft. Og

for å skaffe denne vannkraften, ble det anlagt dammer, - Ormtjern, Langmyrdammen, Stordammen og Svensedammen.

I løpet av de 40 første år Konnerudverket var i drift, ble det produsert syv tonn sølv, 36 tonn kobber og 445 tonn med bly. Det høres ganske mye ut, men det var alt for lite til driften var lønnsom. Greven tapte masse penger på gruvene. Først prøvde han å redde seg ved å selge noen av sine gårder og plasser på Konnerud. Han solgte også Skoger gamle kirke som ble overtatt av bøndene i bygda. Men det var ikke nok. Konnerudverket ble solgt på auksjon.

I skuespillet får man møte noen av datidens kjendiser på Konnerud, med greve Wedel Jarlsberg i spissen. Erland Thoresen dukker også opp, det var han som sto for auksjonen.

En annen interessant personlighet som er aktiv under auksjonen, er Christen Hichmann. Han er blitt karakterisert som et av de merkelige menneskene som har levd i Drammen. Hichmann var en slags blanding av Reodor Felgen og Petter Smart. Han startet teglverk, gryn- og melmølle, spikerverk, trevarefabrikk og mye annet. Men han lyktes ikke med noe og tok sitt eget liv. Men publikum får også møte almuen, arbeiderne og deres familier og man får et innblikk i hvordan de levde.

I generasjonene etter auksjonen, hadde Konnerudverket skiftende eiere som alle forsøkte å få i gang drift. Men ingen fikk driften til å være lønnsom. Et belgisk selskap var de siste som prøvde seg noen år fram til 1913. Et nytt kapittel i Konnerudverkets historie ble påbegynt i 1975. Da opprettet Skoger Historielag et gruveutvalg som skulle arbeide for å åpne deler av de gamle gruvene for publikum. Gruvbeutvalget bestemte seg for å lage til et gruvemuseum. De bygde lokomotivstall og vognhall og anskaffet jernbaneskiner og vogner. I 1991 ble det etablert en ny organisasjon, nemlig Stiftelsen Konnerudverket som fremdeles er i sving med å utvikle dette stedet som gruvemuseum. I løpet av disse 27 årene er det lagt ned tusenvis av dugnadstimer i anlegget.

Konnerud gruvene teater.
Foran: Goro Halden, f.v.: Emilie Halden, Arvid Ryen, Karin Linders, Amalie Wad, Aase Johanessen, Wilhelm Wad. Bak fra venstre: Harald Gundesø, Egil Hansen, Gunveig Halden og Finn Hansen.

Fra min dagbok 25. mars 2003

Det er marimess. Det er forventningenes tid.

Noen regnværsdager kan det bli.

I dag skinner sola. Det er den jeg har ventet på.

Borte er tåka som lå tjukk i går.

Lyse tider kommer nå, med sol og sønnavind. Det er vår.

Snøen ligger i tynne lag og er hard som is. Glatte veier har det vært så lenge.

Varmere netter vi kunne trenge.

Det var is på vannet i dag morges, så i natt var det kaldt. Det spår at vi 30 frostnetter får, og det bærer bud om en skarp vår.

Sol og fint vær mariemessedagen spår varm august, så da får vi se om det stemmer da tiden kommer.

Men det ser ut som vi får en sen vår, og en varm ettersommer.

Det glitrer i snøen og solen skinner fra en klar himmel. Jeg hører latter og rop, i skiløypa kommer den hele hop. Fuglene kvitrer og skjæra skvaldrer og ler.

Mons koser seg i sola. Kan en ønske noe mer.

Jeg går ut i sola og finner min vante krakk.

Her til lands har vi fred og gudskjelov og takk.

Men ute i verden raser krigen i Irak. Den har vart i flere dager nå.

Fri oss fra krig og elendighet. Hvordan vil dette gå?

Jeg ber en stille bønn om fred. Stans krigen ute i verden. Stans bombing og terror av alle slag.

Hjelp alle etterlatte, flyktninger, krigens ofre av alle folkeslag.

Hjelp dem i dag. Hjelp alle som sulter tørster og lider.

Hjelp dem i kommende tider.

Her sitter jeg på min gode krakk, og koser meg med sola og priser fredlige dagen.

Sol. Jeg visste du ville komme.

Takk og atter takk.

Dette er noen linjer fra min dagbok i mars.
Goro Halden

En flystyrt - og historien

Vinteren 1964 – det begynner å nærme seg forti år siden – styrtet et fly på Vestskauen i Skoger. Flygeren skjøt seg ut – og reddet livet. Øyvind Pedersen har summert opp det som hendte rundt ulykken – og litt om flyet som endte som en vrakhaug.

Det er kanskje mer riktig å kalle det en haug med vrakdeler det som er samlet sammen og ligger nettopp i en haug ved styrtstedet inne på Vestskauen.. Hvor mange det er som har vært og beskuet delene vites ikke. At det er vanskelig å finne stedet er sikkert. Flere har vært både to og tre turer før de fant frem. Det var 19. februar 1964 et RF-84 F Thunderflash fotorekogneringsfly styrtet vest for Borgesetra, nær grensen mellom Skoger og Sande. Flygeren Odd Johansen hadde vært en tur i Bodø og var på vei tilbake til Rygge da han fikk motorkutt over Lier.

Flere forsøk på å få motoren i gang var mislykket. Han tapte høyde og skjønte at han måtte skyte seg ut. Når en flyger kommer i denne situasjonen gjelder det å finne et sted hvor flyet gjør minst mulig skade når det treffer bakken. Flygeren tok peiling på Vestskogen. Da han fikk øye på høyspentlinja som kommer ned i Andorsrud, begynte han å få dårlig tid. Utskytningen gikk bra, flygeren landet litt innafor Løken. Flyet gikk i en svak venstre sving over mot Slåtmyrsåsen og gikk i bakken ved Borgesetra. Gunnar Båsen forteller at han passerte over åsen på ski fra Gutudalen til Holmen gård et kvarters tid før flyet gikk i bakken. Johan Bjørge holdt på å kjøre ved i lia ned mot Grytelva. Hadde flyet vært litt høyere, hadde det krasjet ned i mot Gutudalen, og kommet farlig nær vedkjøreren.

Flystyrten ble observert av folk i Skogerbygda, Signe Halden så flygeren skyte seg ut. Hun ringte sin mann Hans på politikammeret og fortalte at et fly hadde styrtet på Vestskogen, men at flygeren hadde skutt seg ut og dalte ned i fallskjerm.

Jørgen Borge, Knut Juel, Knut Ole og Sverre Rød var de første som tok seg frem til havaristedet. De var på dette tidspunktet uvitende om at flygeren hadde skutt seg ut, og fryktet det verste. Men snart dukket Arnold Amundsen opp og kunne fortelle at flygeren befant seg nesten uskadet hos Lilly og Kasper Kaspersen nede i Andorsrud. Han ventet på politi og overordnede fra flyvåpenet.

Undertegnede var ikke hjemme på dette tids-

punktet og flystyrten ble fort glemt, så det gikk mange år før jeg, med Gunnar Kaspersen som veiviser, gjorde turen til vraket.

Jeg var sjåfør i flyvåpenet på Sola flystasjon fra høsten – 55 og til august – 56. På denne tiden kom de fleste flyene av typen R F 84 F nye til fotokvadronen på Sola. Min jobb som sjåfør bestod en del av å kjøre flygere. Flyinteressert som jeg var, fikk jeg greie på en del ting som

egentlig var hemmelig. Flyene hadde lang rekkevidde, med fulle dropptanker kunne de fly til Bodø og tilbake igjen uten å tanke og var det tåke på Sola kunne de rekke reserveflyplass.

Fotokvadronen ble noen år senere flyttet til Rygge.

I februar 2002 fikk jeg besøk av Torbjørn Larsen og Rolf Helgesen fra stiftelsen Dakota Norway i Sandefjord. De hadde papirer fra fly-

En vrakhaug forteller om flystyrten på Vestskauen. Den er ikke lett å finne, sier de som har prøvd på det. (Foto: Reidar Halden)

Thunder-flashen inn for landing etter endt fotooppdrag. (Bilde utlånt av Reidar Halden)

våpenet på at de kunne hente deler fra vraket. Vi ble enige om at de skulle komme tilbake når snøen hadde gått. 14. mai var Kjell Amundsen og jeg med en delegasjon til flyvraket, men det var lite brukbart å finne. De fikk med seg et landingshjul som hadde stått hos Jørgen Borge siden 1964.

Dakota Norway holder på å restaurere et Thunderflashvrak som de har fått av det danske flyvåpenet. Flykroppen var forholdsvis hel, men en del var ødelagt og noe manglet. Dakota-karene kommer tilbake til sommeren for å gå nøy-

ere igjennom vrakhaugen. Det var mulig noe av opphenget til dropptankene kan brukes. Flyet er tenkt som en museumsgjenstand på Torp flyplass. Flyet som krasjet ved Borgesetra var erstatter for et fly av samme type som brant opp i en hangar på Sola flystasjon høsten – 56, så dette var i dobbelt forstand et ulykkesfly.

Men Dakota Norway har også en operativ DC3 som de flyr ukentlig turer med om sommeren. Dette flyet har vært presidentflyet til Kekkonen. Kjell Amundsen og Øyvind Pedersen er lovt en flytur til sommeren som takk for bis-

tand med å finne vraket ved Borgeseter. Til slutt nevnes at Kasper fant katapultstolen som flygeren hadde skutt seg ut med på Skjeldsbrækbrenna, ikke langt fra stien mellom Andorsrud og demningen på Majordammen. Odd Johansen glemte ikke sine hjelpere, han besøkte Lilly og Kasper flere ganger.

Konnerud IL i vårens vakreste

Holmenkollstafetten er karakterisert som vårens vakreste eventyr. I tiden etter krigen var Konnerud Idrettslag aktiv deltager i stafetten gjennom Oslos gater. Laget var faktisk så godt at de løp i A-klassen ved noen anledninger. For øvrig kan det nevnes at stafettlagene fra KIL gjorde seg sterkt bemerket i terrengstafetter i Østlandsområdet. Det var sprek idrettsungdom på Konnerud etter annen verdenskrig.

Bildet vi har hentet fram fra arkivet ligger rundt 50 år tilbake i tid. Det er tatt rundt 1950.

Foran fra venstre: Thorolf Wiig, Gisle Treholt, Knut Halden, Leif Jonassen, Erik Kristiansen og Arvid Ruud.

I den bakre rekken ser vi fra venstre Simen Nordang, Henry Nicolaysen, Olaf Nilsen (forverbøyd), O. Eldvik, Kristoffer Halden, Gilbert Johansen (i bakgrunnen) Egil Thorsberg, Rolf Nilsen og Odd Nilsen.

Veien fra Skoger og ned til Drammen

I stor fart suser bilene forbi oss her på Fjellsveien i dag. Utviklingen har vært stor siden mine barndoms- og ungdomsår. Veien ble opparbeidet i 1904, altså for snart 100 år siden, og skulle fra Skoger kirke passere Tolerud, Gunnerud, Gjerpen og Fjell - for så å slynge seg videre ned til Drammen. Veien har hatt forskjellige navn; Skogerveien, Fjeldsveien og Fjellsveien.

ERINDRINGER FRA SKOGER NORD
NEDTEGNET AV SOLVEIG ARENTH

Leser vi i Skogerboka, kan vi nok ane en viss uenighet i 1904 om hvor veien egentlig skulle gå - akkurat slik det skjer i våre dager - men allikevel ikke likt. Det heter seg i en vise av Jørgen Trulsen Bolstad, fra Sande, at eieren av Gunnerud, han het Engebreth Steen, etter sigende en

Her ser en Fjellsveien og avkjøring til Milorgveien. Vi ser søndre del av frukthagen på Fjell søndre (Malmkvist) og bebyggelsen mot Englandsbekken og Gjerpenkleiva. Frukthagen er erstattet med blokkbebyggelse i regi av Drammen Boligbyggelag.

vennlighsinnet person, ikke hadde særlig lyst til å avgi til vei «no'n meter av Gunnerudberja, - ti den egenint'ressen var nok altfor stor, for veien kom inte ned om a mor!» I sin tid var veien den mest brukte byvei for Skogerbøndene.

Gamle Fjellsveien startet ved Skogerveiens ende der hvor Kiwi Fjell ligger i dag. Den svinget nedenfor et eldre bolighus like ovenfor og frem til nåværende Austadveien ved nedre del av rekkehusene på Fjelljordet. Den hadde samme trasè som nåværende Austadveien frem til kiosken/bussnuplassen på Fjell.

På strekningen fra og med Fjell og frem til Skoger kirke var det i min barndom 13 bondegårder, seks bolighus og en hytte.

Eiendommene Fjell lå i det vi den gang kalte Strømsgodset, - bortsett fra Mellom-Fjell som faktisk lå i Skoger. Fjellgårdene strakte seg opprinnelig helt ned til elven i Kobbervikdalen, - Brandengen var faktisk et underbruk av Fjell i sin tid.

Fjellsveien var smal, svingete, og kantet med store stabbesteiner. Den ble godt vedlikeholdt av veivoktere, om sommeren med sykkel, og hakke/spade på bagasjebrettet - om vinteren med spark. Var det dårlig vær eller kaldt, kom de ofte innom hos oss på Gjerpen for å innta nistepakka ved kjøkkenbenken. Veioktene pleiet veien med stor omhu, dumper ble behørig igjennfyllt og stikkrenner staket opp.

I min tidlige barndom skjedde snøbrøyting med hester, og bøndene holdt hester på omgang. Også melken ble fraktet med hest, og jeg har mang en gang hørt om fru Hanna Johnsrud som satt på vogna og strikket mens hun kjørte melka til meieriet.

Engentlig har jeg fått et inntrykk av at det den gang var litt «stas» å kunne gjøre en jobb til fellesskapets beste.

Etter hvert kom brøytebilen inn i bildet, og jeg har ofte

tenkt at snøkantene var så mye høyere før enn nå. Og det var de selvsagt. - I dag freses snøen langt av sted eller endog transporteres vekk. Men veiene var finere den gang - for vi kunne ake, sparke og kjøre med hest og slede. Og vi hadde skiløyper langs veien - høyt oppe på brøytekan- tene.

På begge sider av veien nord for Fjell var det jorder (nedenfor) og beitemark/skog (ovenfor). På Fjellgårdene ble det dyrket mye frukt og bær, så veien ga på den lyse årstid utsikt til frukthager med epler, plommer og pærer, og bugnende bringebærbusker, rips, solbær og stikkelsbær. Jeg tror ikke jordbær var så aktuelt den gang som i dag. Rundt århundreskiftet (1900) var for øvrig Søndre Fjell gård regnet som en severdighet p.g.a. at der ble drevet dyrking av hagebær i stor stil, og ikke minst p.g.a. bringebærplantasjen til daværende eier Timand G. Hostvedt.

Og bringebærhekkene hos Lie på Ingvaldsåsen har sin opprinnelse fra Søndre Fjell. Hostvedtfamilien har gitt navn til Hostvedtjern oppe i Gjerpenåsen.

Der hvor bussnuplassen på Fjell er i dag (mot øst og altså på nedsiden av Fjellsveien) var det en høy granhekk helt inntil veien - og en en dam som vi kalte Malmkvistdammen. Her badet vi i den varme årstid, Marianne og jeg, mens vi kunne prøve oss som skøyteløpere om vinteren og da med beksømtstøvler og skruskøyter. Skøyte- løper ble jeg aldri.

Der hvor blokkene i dag ligger fra tidligere omtalte buss-snuplass og retning Skoger, var det en stor frukthage på østsiden av veien. Det ble senere søppelfylling i området, nedover et dalsøkk ved trafostasjonen. Søppelfyllinga (nå er det blokk-bebyggelse der) ble lagt omtrent på samme sted som hoppbakken Fjellkollen lå, en bakke som ble flittig benyttet av en arbeideridrettsklubb i Fjellsbyen som het Funkis. De hadde også hatt hoppbakke nord for oppkjøringa til Milorgveien, - Funkisbakken eller også Hostvedtbakken. Sletta var Fjellsveien og nedenfor- liggende jorde.

Så fra Englandsbekken, her gikk snøen alltid veldig seint, og mot Gjerpen, var det skog tett inntil veien på begge sider. Kvelder med måneskinn, skygger mellom trærne - og livlig fantasi gjorde at jeg ikke gikk den veien alene etter at det var mørkt.

På Gjerpen hadde vi et bolighus eller småbruk oppe under hoppbakken Gjerpenkollen som

het Skogstad. Her bodde en tømrer fra Gol som het Perhus og som var spesialist i oppføring av laftebygninger i nasjonal stil. Det var han som førte opp den opprinnelige Hellashytta som sto ferdig i 1947. Da var han ca. 70 år gammel.

Gjerpengårdene hadde i store trekk sine dyrkbare områder øst for Fjellsveien, dog med noen mindre jorder eller løkker vest for veien. Det kan man vel også si om så vel Gunnerudgårdene som Tolerud og Gulliksrud, likeledes gårdene på Ingvaldsåsen.

Gjerpen er for øvrig en av de tidligst ryddede gårder i Skoger og er den eneste sikre vingård i bygda.

Før vi kom til Amundsen på Ingvaldsåsen var det anlagt hoppbakke - ova- renn og hopp på oversiden av Fjellsveien og unda- renn nedenfor og på jordet til Gulliksrud.

Så godt som alle landbrukseiendommene hadde krøtter, griser, hester og høns -og dyrket frukt og bær i tillegg til høy, korn, poteter m.v.

Hest var vanlig trekkmiddel både når det gjaldt vår-, høyyonn og skur, og ikke minst, til transport for henting av fôr på Valsemølla og Felleskjøpet, og for salg av gårdens produkter på Torvet. Noen få hadde bil, men disse ble i liten grad benyttet i luksusøyemed. Etter hvert anskaffet også noen seg en «Gråtass».

Høst, vinter og vår var det aktivitet i skogen, og en kunne observere tømmerkjøring fra skogen og til gårdsplassene. Etter hugst var det populært for folk fra Frydenhaug og Fjellsbyen og rydde hugst-områdene mot å få topp og kvist til ved.

På Ingvaldsåsen lå det store områder med frukthager som var ansett for å være særs severdige i så henseende. Store flotte frukttrær med bringebær, rips m.v. imellom.

På Gunnerud bodde to mye brukte tømmermenn i Skoger, Harald og Thorleif Olstad. Lærerinnen på Ingvaldsåsen skole, Margit Bratås, bodde på Gunnerud midtre. Oppe ved veien bodde en skomaker. Han het Gustavsen.

Litt lenger utover veien bodde en mann vi kalte «mann i dæl'n», - på den andre siden av veien der lå hytta til Husum, i dag et flott bolighus.

Bortenfor Tolerud lå en eiendom som het Solli. Der bodde Montør'n. Han het Karl Andersen, var fra Vestre Skoger og var den første lederen av Skoger Idrettslag, som forresten fikk navnet Torden da det ble stiftet 15. juni 1919.

Rent trafikkmessig så var nok tettheten en annen den gang enn i dag. Vi hadde melkekjører Thorsberg morgen og kveld, vi hadde buss til byen kl. 11.30 og 20.30. Ellers hadde vi jo postmann, han het Eugen Wølner. Han brukte sykkel på den årstiden det var mulig, og ellers spark. Han kom hver dag og hadde med seg avisen fra dagen i forveien. Så hadde vi noen som gikk langs veien, syklet eller kjørte spark. Ukentlig hadde vi besøk av «fiskemann». Vi hadde også besøk av en mann som solgte margarin. Disse hadde varebiler.

Ved ukesslutt, etter arbeidstid og i kveldinga på lørdager - den gang jobbet man seks dager pr.

uke, kom ruslende noen «faste» som vi i dag ville kalt for pendlere. Her husker jeg spesielt en smed som het Kirkeåsen. Han hadde sitt virke på Strømsø og bodde helt ute ved Skoger gamle kirke. Det var litt av en spasertur etter 1 ukes hardt arbeid. På søndag kveld var det retur, kanskje med bussen.

Noen hadde hytte i Skoger, Husum er nevnt foran, familien hadde kjøttforretning i Nybyen og hytte ved Tolerud. Dette hadde antagelig sammenheng med at fru Husum var født Johnsrud. Ellers var en mann som het Eriksen fast veifa- rend pr. sykkel i forbindelse med helgen. Han og søsteren hadde hytte i Mælen.

På forsommeren ble bølingen fra Meland på Gundesø drevet langs Fjellsveien til sommerbeite på Austadjordet. Og hjem igjen om høsten. Med minimal biltrafikk gikk dette nærmest knirkefritt - med oppassere foran og bak. Den gang var det gjerdet mellom veien og innmarka og for øvrig også mellom havnehager og skogen.

Gjerdehold mot skogen var viktig, idet det i sommerhalvåret ble foretatt «slepp» av hest som ikke var i arbeid og ungdyr og kuer som «sto borte», d.v.s. skulle ha kalv.

Det var ikke uvanlig å møte hestefølger oppe på åsen, og det var heller ikke uvanlig at krøtter kom ned til bygda og måtte jages opp igjen der- som de var kommet igjennom gjerdet og ned til Fjellsveien.

Fjellsveien hadde en betydelig hestetrafikk. Skogerbønder brukte som tidligere nevnt i stor grad veien når de skulle til byen, enten til Mølla eller Felleskjøpet, til Torvet for å omsette frukt, bær og lignende, eller rett og slett for å handle. De fleste hadde flotte dølahester, blanke og velstelte, og jeg tror nok det kunne «bo en gutt» i enkelte av hestekara. Så det var nok «kappkjøring» den gang også - og da på hjemturen - rik- tignok med færre hestekrefter enn det vi observerer i dag. Enkelte var litt mer konkurranse- lystne enn andre. Min far, Olaf Stubberud, var intet unntak - han var tilsynelatende veldig stolt da han hjemkommen fra byen kunne fortelle om merra at «hu liker ikke å ligge bak, gitt».

Fra tid til annen kunne vi få besøk av «veifarende», eller tatere som noen vil si. De kjørte hest og hadde vogna full av unger og tilbød hjelp til jobber av forskjellig slag. Disse fikk overnatte på låven, etter å ha lovet å være forsik- tige med fyrstikker. Ved avreisen var de gjerne utstyrt med mat av forskjellig slag og et par høy- sekker.

Her i forgrunnen Gjerpen Nordre, gnr.29 bnr.1 i Skoger, Drammen. Her bodde artikkelforfattern sammen med sine foreldre Olaf og Signe Stubberud. De kom til Gjerpen i 1918. Hun overtok etter foreldrenes bortgang i 1978. Datter, Liv Berit Arenth overtok i 1997.

Kremmere besøkte oss også fra tid til annen, de hadde sine roder og ville selge sysaker og annet småtteri. De brukte apostlenes hester og fikk gjerne et måltid mat når de kom innom, gjerne også et matpakke når de ruslet videre. Det var spennende å beskue alt det rare de hadde i kofferten.

Jeg begynte på skolen i 1942. Ingvaldsåsen skole var opptatt av Arbeidstjenesten, så i først- ningen gikk jeg på Skoger Bedehus. Storskolen (4.-7. kl.) gikk da på Eikhaugen skole. Vi gikk på skolen annenhver dag. Jeg kan ikke erindre at vi den gang så særlige farer med å ferdes langs Fjellsveien - egentlig heller ikke i krigsåra.

Jeg var veldig stolt da jeg fikk sykkel 12 år gammel. Før den tid syklet jeg i ramma på en stor herre-sykkel. Jeg hadde min venninne Inger f. Warlo på Gunnerud, så det ble noen turer på veien for å oppsøke henne. Vi var vel nærmest å betrakte som «Tuppen og Lillemor» og oppførte oss i blant som dem også.

Vi utvidet territoriet vårt etter hvert - og det ble turer til Ingvaldsåsen og Sletta, og til Ording- dammen som var et populært badested.

Fjellsveien endte ved Skoger kirke. Her lå også Ingvaldsåsen skole og ungdomslokalet Skogvang. Mellom Kirken og Skolen lå det en bygning som inneholdt staller til bruk for kirke- folket. Jeg husker godt at det kom folk med hest både fra øst- og vestbygda - om vinteren i brei- slede og pelsbekledt - om sommeren i trille - damene med store, flotte hatter. Det svevde en aura av verdighet over disse kjøretøyene.

Andre kirkegjengere benyttet apostlenes hes- ter, syklet eller sparket. Fra nord i Kobbervikda- len kom enkelte opp kjerreveien fra gamle Sør- landske gjennom gårdsplassen hos oss på Gjerpen. Andre kom opp ved Gun- nerud og Tolerud. Ved Tolerud kom også folk opp som hadde gått fra Svelvikveien og Glassverket og over Solum. Selv da jeg ble konfirmert i 1950 var det ikke uvanlig at medkonfirmanter fra dette område kom tras-

kende opp mellom Tolerud og Solli.

Som dere vil forstå har det skjedd en rivende utvikling på 50-60 år. Fjellsveien er fortsatt en mye brukt ferdselsåre mellom Skoger og Drammen, men nå er typen trafikkanter endret. Det rare er at økte hastigheter har ført til at folk har

mindre tid - ingen tar seg tid til å stanse for å ta en prat med kjentfolk - noe som var vanlig frem til 90-tallet!

Elevbilde fra Ingvaldsåsen skole 1946

1. rekke sittende fra venstre: Tor Juelsen, Ingvald Lie, Reidar Martinsen, Ole Sand, Ole Grøterud, Arne Bergem, Lars Grinde, Ivar Bråthen, Harald Gundesø, Kjell Sunde, Oddvar Larsen, Wilhelm Johansen, Lorang Støa.
2. rekke sittende fra venstre: Friis?, Torunn Bråthen, Marit Kjellevold, Ellen Steen, Karin Stensland, Åse Støa, Tora Tjugum, Gerd Marie Grimsrud, Johanne Grøterud, Anny Hansen.
3. rekke stående fra venstre: Inger Johanne Larsen, Karin Myhre, Friis?, Svanhild Andreassen, Ellen Hindhamar, Inger Warlo, Audrey Tjugum, Kirsten Laache, Bjørg Haveraaen, Gunvor Grimsrud, Bjørg Solbakken, Anna Omundsen, Solveig B. Stubberud (forfatter av dagboksnotatene), Inger Marie Tandberg, Berit Lie, Ragnhild Larsen, lærerinne Margit Bratås.
Bakerst fra venstre: Lærer Andreas Ertzeid, Harald Hindhamar, Leif Edvardsen, Jens Juelsen, Roar Stensland, Odd Omundsen, Oddvar Lajorde, Helge Knutsen, Kjell Johansen, Dagfinn Lundqvist.

Enkelte elever var ikke tilstede ved fotograferingen, fra egen klasse savner jeg Gunnar Gundesø og Per Martin Myhre. Noen av de store guttene har - etter det jeg kan se - pyntet seg med Fredsmarsjmerket, skriver Solveig Arenth.

Da smøringseksperter gikk i klistret...

Tidlig krøkes skal den som god krok skal bli... Kristoffer Halden på sine første, hjemmelagde ski.

Først på vinteren i 1947 holdt skikretsen smørekurs på SIF hytta. Det var trener Olaf Olafsen fra Trysil, som blant annet lærte oss tjærebrenning under skiene. Tjæra ble brent godt inn på treskia og var en god grunnsmøring. På våren 1947 var 80 deltakere meldt på i Konnerudkollrennet, hvorav 22 i fra Konnerud IL. Uka før rennet var det mildvær og klisterføre.

Denne uka traff jeg Tollef Nilsen (fra Dambråten) som hadde fått tak i Bergendals isklister, som hans sønn Trygve hadde god erfaring med på våtføre.

Vel, Tollef og jeg smurte med isklisteret i bryggerhuset i Dambråten lørdag før start. Så jevnt smurt ski har jeg aldri hatt, fikk låne stor smørelampe av Tollef.

Men i 20-årsalderen har en godt sovehjerte og da søndagsmorgen kom, forsov jeg meg, og det verste av alt hadde det kommet 30-40 cm tørr nysnø om natta, altså ikke klisterføre i det hele tatt. Fikk ikke tid til å få av klisteret. Løpet gikk med pakning, var innom en sandhaug i Dambråten og fylte i sand i sekken på slump. Da jeg kom til SIF hytta hadde jeg med meg nesten dobbelt så mye sand som trengtes (5kg). Starten på Konnerudkoll rennet var kl 1100 på Stegla. Jeg rakk ikke å få av noe av klisteret før start, dessuten hadde jeg glemt kniv og skrape.

Arne Larsen var rennleder og jeg synes jeg ser ansiktsuttrykket hans, da han fikk se skiene mine, bestående av is og kladder før start. Starten gikk og skiene glei ikke utfør i det hele tatt. Det ble å beinflu hele løypa. Eldste klassen med Tollef Nilsen startet sist. Da jeg stod oppe i Rønnehuebakkene og gnei skiene over noen barkvisiter, kom Tollef og ropte at har du ikke kommet lengre, da Kristoffer? Han hadde vært tidlig oppe og gjort skiene grundig reine før start.. Jeg beinfløy videre og greide å holde Tollef bak meg til mål (prestisje). Etter et fall i et høl i utforkjøringen fra Kikkut hogg krampa i så jeg nesten ikke klarte å reise meg. Mistenker Arne Larsen & Co for at jeg fikk tillegg på maksimaltida for jeg klarte utfordringene til merket. Mener Tollef slo

tre av sønnene sine den dagen. Olaf gikk helt tom etter hard åpning og kapitulerte på låvebrua på Kinnerud. Det gikk vist ikke stort bedre med Rolf.

På en 20 års jubileumsfest på Konnerudkollen som KIL arrangerte, kom alle skiløperne som var der og holdt «gap» med smøringsseksperter.

Jeg hadde jo vært på kurs og lært «kyre» (brenne inn tjære).

Vestmannsbråten, våren 2003
Kristoffer Halden

Hva hjalp det at jeg hadde vært på kurs og lært «kyre» når det lavet ned 30-40 cm tørr nysnø om natta. (Tegning: Oscar Hauge)

Skjeldrumsaga trenger nytt tak!

Historielaget har som kjent fått en henvendelse fra Linda Skjeldrum om Skjeldrumsaga. Hun ser seg ikke i stand til å vedlikeholde saga med inntekter fra gården. Historielaget går nå inn for å redde saga med tanke på å innlemme den i bygdesamlingene. Det har vært befarung, og saken er drøftet på styremøter og tatt opp på årsmøte. Det er i første omgang halve taket hvor taksteinen må skiftes ut med plater. På andre halvdel er

det plater. Arbeidet skal utføres på dugnad.

Kan du tenke deg å være med på en forholdsvis kort dugnad, henvende deg på telefon til Stein Engen 32 88 37 11 som er arbeidsleder, eller til Øyvind Pedersen på 32 88 78 03.

Øyvind Pedersen

Tradisjonelt årsmøte i historielaget

Det ble et tradisjonelt årsmøte da styret inviterte medlemmene til Sanitetshuset på Konnerud første helga i mars. Toril Naper Hauge tok et nytt år i formannstolen. Interessen for årsmøtet var ikke overveldende. Det overskygget imidlertid ikke det faktum av at laget har en jevn god aktivitet med en solid økonomi.

Årsmeldingene som ble lagt fram for de fremmøtte årsmøtedeltagerne fortalte at styret har vært samlet seks ganger i siste periode. Den fortalte om Rønnehuedagen 2002 som en suksess mens styret var skuffet over oppslutningen på Borge-dagen som man har lagt litt på is.

Høstmøte hadde bra tilslutning, programmet med film om tømmerfløting og lysbilder fra gamle Skoger og Konnerud ble godt mottatt. Ellers kan man lese i styrets årsberetning av Historielagets bok «Vandring langs et vassdrag» fortsatt selger bra – og gir inntekter i kassa. Videre var man engasjert i bokprosjektet «Konnerud-

verket- bergverket i Drammen» forfattet av Erik Bjørløw-Larsen med Jo Sellæg som medforfatter og utgiver. Sammen med Konnerudverket solgte Historielaget 200 bøker på Konnerud. For øvrig er styret opptatt av om man skal ta i mot et tilbud om å innlemme bygdesaga på Skjeldrum i bygdesamlingen.

Sti- og boplasskomiteen tok det litt rolig i fjor, men har ambisjoner om å skifte ca 20 steds- og boplasser på Vestskogen i år. Logoen til Historielaget skal være med på skiltene.

Fotokomiteen har nå registrert 1385 bilder i sitt arkiv – en beskjeden økning på 58 bilder i fjor. Det er mulig for alle som har behov eller ønsker om motiver til en eller annen bruk å ta kontakt med komiteens arkivar Oscar Hauge. Medlemmer av komiteen har vært i fem forskjellige foreninger og vist bilder det siste året.

Kart og fotos fra tidligere Skoger kommune – fra 1950/60- tallet – er forært historielaget. I dette materialet ligger det mye historie. Visuelt forteller luftfotos fra denne epoken om hvilken utvikling det har vært – eksempelvis på Konnerud.

Bygdesamlingen fikk for øvrig «stålsatte» arkivskap som gave – slik at blant annet fotokomiteen får noe arkivplass. Rundt 250 besøkende gjestet bygdesalinen i fjor – blant annet noen skoleklasser.

«Jentemarken» var som kjent prosjektet til «Det Dramatiske selskap» i fjor. Spillet ble framført to ganger – en gang på Rønnehue og en gang på studioscenen i Drammens Teater. Vel 450 så skuespillet.

Kassereren kunne legge fram et regnskap av den solide sorten. Medlemstallet er stabilt rundt 400 – noe som bidrar til at Skoger historielag er blant landets største.

Her listen over tillitsvalgte i Skoger historielag etter årsmøtet:

Formann Torill Naper Hauge, nestformann Reidar Halden, sekretær Anne-Kari Ektvedt, kasserer Randi Raaen, styremedlemmer Knut Ingar Samuelsen og Øyvind Pedersen.

Varamedlemmer: Inger Johnsrud og Karin Johansen.

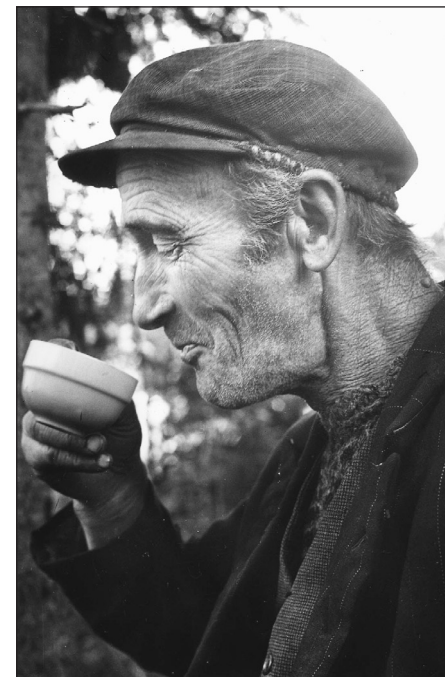
Revisorer: Solveig Steen og Hans Gundesø. Arrangementskomitee: Anni Isaksen, Bjørge Halden, Øyvind Pedersen, Per Isaksen og Ragnar Ekeberg,

Representant i styret for Stiftelsen Konnerudverket: Ole Kr Mortensen med Bjørn Jonassen som varamedlem.

Valgkomitee: Hans Haveraaen, Erik Juel og Jean Lorange.

Det er nå montert TV og videofremviser på bygdesamlingen på Borge. Den gir muligheter til å vise fram filmer når grupper av besøkende. Erling Pedersen har stått for videoopptakene på Borge og Rønnehue og vært teknisk konsulent i dette som har blitt veldig bra og verdifullt. (Foto: Reidar Halden)

Av en skreppekar – om en «skreppekar»

Asbjørn – bosatt i Andorsrudkroken – var en personlighet som hadde kontakt med mange gjennom sin vandrende salgsvirksomhet. Kål, poteter og juletrær var varer han sørget for til sine faste kunder bl.a. på Konnerud. Han døde for noen år siden, og i forbindelse med at huset etter han ble ryddet og brent fant Øyvind Pedersen et dikt Bjørnsen hadde skrevet om en annen salgsmann – Berntsen fra Konnerud. Her er de nedskrevne linjer fra Bjørnsen:

*Berntsen er en hyggelig kar
og rett som det er han en tur seg tar.
Han handler i øst og han handler i nord,
da han kommer hjem, han slapper av i en god stol.
Han handler med stort og han handler med smått,
og mange gode stunder han sikkert har fått.
Berntsen for Lyche reiser
og mange handler han sammensveiser.
Men det er det samme hvor hen han drar,
en tur tilbake til Konnerud han seg tar.*

Asbjørn Bjørnsen – slik vi husker han.
(Foto: Reidar Halden)

Tyveri på sporsnø

Dette hendte like etter krigen et sted i Skoger. Det ble stjålet en stubbslede fra en gård. Karen i ulovlig ærend hadde nok beregnet å bære stubbsleden et godt stykke, men sleden var tyngre enn beregnet, så den måtte ganske snart settes på bakken. Uheldigvis var det sporsnø. Dermed ble det lett å følge sporene dit sleden hadde tatt veien. Mannen som hadde stjålet sleden måtte bringe denne tilbake der den var stjålet. I tillegg måtte han underskrive en kontrakt hvor han på tro og ære måtte love å ikke stjele mer fra denne gården.

Forretninger på sin måte

To utøvere av verdens eldste yrke møttes etter nattens forretninger, historisk langt tilbake i tid – i Drammen.
- Ja, jeg gjorde mi løkke i natt, skrøt den ene. Fin herremann, først portvin på kafé, så hjem til ham, sjampis, brei seng med myke madrasser og 100 kr.
Hvordan gikk det med deg?
- Snekker, rista politur med salt, høvelbenk, flis i ræva og 10 kr.

Kjøp «Vandring langs et vassdrag»

Skoger historielag utga for to år siden boka «Vandring langs et vassdrag»

Det er historien om Verkenselva som endrer navnet til Bremsa på sin vei fra Konnerud til Sandebukta. Det er ei bok spekket med flotte bilder fra elva og områdene langs den. Det er ei bok som forteller historien om hva som har rørt seg langs dette spesielle vassdraget gjennom historien de siste 250 årene. Du kommer nærmere historien til ditt nærmiljø på Konnerud og i Skoger når du har lest

boka. Den er den selvfølgelig gaven til utflytterne – og til den oppvoksende slekt. **Kjøp boka for 175 kroner i bokhandelen på Konnerudsenteret, eller send bestilling til Skoger historielag, boks 9121, 3006 Drammen - eller du kan ringe Toril Naper Hauge 32 88 40 86 - eller Knut-Ingar Samuelsen 971 73 917.**

Dette er en god gaveide – ikke sant?

Også i år blir det lystig på Rønnehue-dagen 25. mai. Tema for årets forestilling er omgangsskolen på Vestskauen i 1880-1890-årene. I utgangspunktet høres kanskje ikke det spesielt muntert ut, men vi kan love en trivelig stund med mange artige replikker og episoder.

Levende teater langt til skogs. Dette er blitt en tradisjon for Skoger Historielags teatergruppe Det Dramatiske Selskap. Å oppleve en lokal-historisk forestilling midt inne i det miljøet som beskrives, er noe helt spesielt. At salen er en gressbakke og scenen en enkel plattform, understreker den uvanlige rammen. Og her er det lov å ha med kaffe på termos og riktig hygge seg med folkelig humor.

Goro Halden har skrevet dette stykket som ble fremført første gang i 1989. Forfatteren har nå skrevet om manuskriptet en del og gjort spillet noe lengre. Men fortsatt foregår handlingen på Skulkerud som var en av mange småbruk inne på Vestskauen for drøye hundre år siden. Den gang var det mange boplasser i dette vidstrakte område og mange barn var det alle steder.

I 1874 vedtok Skoger kommunestyre å holde omgangsskole for disse barna. De fleste voksne som bodde der, kunne verken lese eller skrive, så det var et stort framskritt da omgangsskolen ble satt i gang.

Skulkerud ligger lengst vest i Skoger på grensa til Nedre Eiker. Dette småbruket var nesten som et sentrum for boplassene og derfor var det naturlig å legge omgangsskolen hit. Skolen foregikk i åtte uker om sommeren. På den tiden skuespillet foregår var det Anna og Kristian Skulkerud som eide plassen. De hadde ni barn. Kristian Skulkerud var litt av en original. Han spiste graut med en treskei som han satte i en sprekk i veggen til neste måltid. I stykket får man møte Kristian og Anna, barn fra boplassene på Vestskauen og den strenge frøkna deres.

Spillet handler om en skoledag på Skulkerud slik en kan tenke seg det foregikk i 1880-årene. Man får først møte Anna og Kristian mens de venter på skolebarna. De har nylig fått ny lærer, og for første gang er det en kvinne. Kristian er meget skeptisk til det, han tror ikke at et kvinnfolk kan klare en slik jobb. Så strømmer barna til fra alle plassene i skogen, men de er ikke særlig flinke, de krangler og slåss og må gå i skammekroken. De har problemer både med de ti bud og geografi, men vet mye om sitt eget nærområde. Et dramatisk høydepunkt er det når Kristian må trå til for å trekker råtne tenner hos to av elevene. Men først og fremst er det et morsomt stykke som fremføres av 14 av teatergruppas erfarne skuespillere som er blitt grundig instruert av Stig Asplid.

Lystig på Rønnehue

Fra en øvelse på skuespillet om omgangsskolen, her er det tanntrekking på gamlemåten, foran fra venstre Jan Sundbye Ekeberg, Marianne Lerheim og Oddbjørn Lervik. 2. rekke fra venstre Johan Stråle, lærerinnen som spilles av Gry Strøm Andersen, Betty Sønstrød, Jorunn Albjerk og Goro Halden. Bakerst fra venstre: Ingrid Odden, Finn Hansen, Ingar Samuelsen, Helge Stenseth, Kai Roger Olsen og instruktøren Stig Asplid. (Foto: Reidar Halden)